

انگیزش تحصیلی در نظام های آموزشی

دسترسی آزاد

<https://journal.afagh.ac.ir>

شماره ۲، دوره ۱، ۱۴۰۳

طراحی مدل عوامل مؤثر بر میزان انگیزه اساتید دانشگاه در استفاده از فرصت مطالعاتی

ابوالفضل حاجی غلام سریزدی^۱، علی حاجی غلام سریزدی^{۲*}، بهروز رضایی منش^۳، داود حسین پور^۳

۱. کارشناسی ارشد، مدیریت دولتی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران

۲. استادیار، گروه مدیریت، مؤسسه آموزش عالی امام جواد (ع)، یزد، ایران

۳. دانشیار، گروه مدیریت دولتی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران

E-mail: A.saryazdi@iju.ir

چکیده

فرصت مطالعاتی یکی از روش های توانمندسازی اعضا هیئت علمی است که عوامل مختلفی بر آن مؤثر است. براین اساس هدف این پژوهش، شناسایی و تعیین میزان اهمیت عوامل مؤثر بر انگیزه اساتید دانشگاه از فرصت مطالعاتی است. پژوهش حاضر از نوع آمیخته است. در مرحله نخست، با استفاده از روش نمونه گیری گلوله برفی عوامل از طریق مصاحبه نیمه ساختارمند با ۱۶ عضو هیئت علمی احصاء و در کنار عوامل به دست آمده از ادبیات و پیشینه پژوهش، سنجه ای تدوین و تعداد ۴۲ عامل شناسایی و در ۸ مؤلفه اصلی و دو بعد (فردی و مدیریتی- سازمانی) طبقه بندی شد؛ در مرحله دوم، با استفاده از روش نمونه گیری هدفمند و در دسترس چنین سنجه ای در معرض قضاوت نخبگان قرار داده شد و آزمون های میانگین یک جامعه برای تشخیص تأثیر و عدم تأثیر هر مورد بر انگیزه اساتید از فرصت مطالعاتی و آزمون فریدمن برای بررسی اولویت بندی اهمیت این عوامل استفاده شده است. نتایج به دست آمده نشان می دهد که عوامل اصلی در انگیزه اساتید از فرصت مطالعاتی در ایران به ترتیب اهمیت عبارتند از: حل مشکلات مالی - اقتصادی، اصلاح فرایند اداری، اخلاق محوری در توزیع فرصت ها، تقویت و به کارگیری نتایج به صورت کاربردی، وجود شرایط مناسب برای اعضای خانواده، کسب تجربه از سفر سیاحتی- علمی، به کارگیری رویه های صحیح و منعطف، وجود توانایی ها و مهارت های فردی. این تحقیق نشان داد که برای افزایش انگیزه از فرصت مطالعاتی نیاز است عوامل سازمانی مانند مشکلات مالی و پیچیدگی فرایند اداری در کنار عوامل فردی مانند توانایی های فردی بهبود یابد.

کلمات کلیدی: فرصت مطالعاتی، انگیزه اساتید، آموزش افراد، دانشگاه

۱. مقدمه

دانشمندان برای نجات جوامع عقب‌مانده از وابستگی، جهل، فقر و... راهبردهای مختلفی را جهت توسعه در این گونه کشورها مطرح ساخته‌اند؛ اما آنچه مسلم است در تمام این راهبردها علم و تکنولوژی نقش بارزی را ایفا می‌کنند. در جهان کنونی، همه کشورها در تلاش‌اند تا نقش دانشگاه‌ها را در توسعه ملی و ارتقای دانش و تکنولوژی مورد توجه قرار دهند؛ به عبارت دیگر در فرایند توسعهٔ یک جامعه، انواع فعالیت‌های پژوهشی از اهمیت خاصی برخوردارند و اصولاً پژوهش زمینه‌ساز رشد و توسعه پایدار جامعه بوده و از این نظر یکی از وظایف و مسئولیت‌های خطیر دانشگاه‌ها به حساب می‌آید (باقری و همکاران، ۱۳۹۶).

امروزه همکاری‌های پژوهشی به‌عنوان پدیده‌ای در حال رشد در علوم مختلف اهمیت زیادی برای دانشمندان، پژوهشگران، مؤسسات و سازمان‌های پژوهشی و سیاست‌مداران پیدا کرده است (کامینگز و کیسلر^۱، ۲۰۰۷) به‌گونه‌ای که همه کشورها به‌نوعی در زمینه‌های مختلف علمی نیازمند همکاری مشترک هستند (مینه و همکاران، ۲۰۲۴). همچنین سودمندی همکاری‌های پژوهشی که در قالب طرح‌های مشترک پژوهشی، مبادله دانشجو، سخنرانی‌های علمی و فرصت‌های مطالعاتی صورت می‌گیرد در بین پژوهشگران و سیاست‌مداران شناخته شده و همواره تلاش براین بوده که این همکاری‌ها تشویق و گسترش داده شود. سودمندی این‌گونه همکاری‌ها در زمینه بهبود کمیت و کیفیت پژوهش و ارائه ابتکارات و نوآوری‌های متعدد برای سازمان مبدأ و مقصد به طور گسترده‌ای مورد توافق قرار گرفته است (صادق ویشکائی و همکاران، ۱۳۹۷). نقش همکاری‌های پژوهشی در تولید دانش علمی مدرن پیچیده و چندوجهی است. به‌طور کلی همکاری‌های پژوهشی علاوه بر این که کیفیت پژوهش را بهبود می‌بخشند، می‌تواند بر بهره‌وری و پیامدهای مثبت فرصت‌های مطالعاتی تمرکز داشته باشد (نتر^۲، ۲۰۲۱). یکی از اشکال همکاری‌های پژوهشی که به‌ویژه در بین سازمان‌های علمی و پژوهشی در نقاط مختلف جغرافیایی و در بین رشته‌ها و حوزه‌های علمی رایج است، ارائه فرصت‌های مطالعاتی^۳ در قالب دوره‌های زمانی محدود به اعضای هیئت علمی همدیگر است. استفاده از فرصت‌های مطالعاتی به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های اساسی برای بهبود روند توسعه حرفه‌ای و توانمندسازی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها ضروری و لازم است. درواقع اثربخشی آن جهت تجربه‌اندوزی، دانش‌افزایی، بهنگام‌سازی اطلاعاتی، آشنایی با پیشرفت‌های علمی و فناوری سایر کشورها، انتقال توأم با تعدیل و تطبیق آن‌ها و بازسازی توان حرفه‌ای و بنیة اندیشه‌ورزی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها مورد توافق قرار گرفته است (شریف‌زاده و همکاران، ۱۳۸۷). هرچند اطلاعات تجربی در مورد همکاری‌های پژوهش و فرصت‌های مطالعاتی به‌وفور در دسترس است، اما تحلیل عوامل مؤثر بر میزان انگیزه اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها از فرصت‌های مطالعاتی تاکنون مورد توجه قرار نگرفته است. این پژوهش با تمرکز بر همکاری‌های پژوهشی بین دانشگاه‌ها که در قالب فرصت‌های مطالعاتی صورت می‌گیرد، انگیزه اساتید از طرح فرصت‌های مطالعاتی را مورد بررسی قرار می‌دهد. نتایج پژوهش می‌تواند جهت برنامه‌ریزی و هدایت نظام‌یافته و نهادمند فرایند فرصت‌های مطالعاتی اعضای هیئت علمی مورد استفاده نهادهای تصمیم‌گیرنده در نظام آموزش عالی قرار گیرد. فرصت مطالعاتی برای احیای قوای روحی و افزایش بهره‌وری محققان استفاده شد (وایلدمن^۴، ۲۰۱۲). همکاری‌های پژوهشی پدیده‌ای روبه‌رشد در علوم است که علاوه بر توسعه حرفه‌ای اعضای هیئت علمی (قلی‌فر و همکاران، ۱۳۹۰)، می‌تواند جهت بهبود کیفیت و کمیت پژوهش‌ها نیز مؤثر واقع شود (فرنکن و همکاران، ۲۰۰۵). در فرایند توسعه‌ی جامعه، فرصت مطالعاتی از اهمیت خاصی برخوردار است؛ و اصولاً پژوهش و فرصت مطالعاتی زمینه‌ساز رشد و توسعه پایدار جوامع بوده و از این نظر یکی از وظایف و مسئولیت‌های خطیر دانشگاه‌ها به حساب می‌آید. ولی متأسفانه این معضل در جامعه علمی ما هنوز وجود دارد. کارشناسان و صاحب‌نظران عوامل متعددی را مسئول این وضعیت نامناسب در دانشگاه‌ها می‌دانند از جمله اینکه اعضای هیئت علمی تمایل چندانی به این فرصت‌های مطالعاتی از خود نشان نمی‌دهند و این عدم تمایل در کوتاه‌مدت و بلندمدت می‌تواند فعالیت‌های توسعه و پیشرفت را دچار رکود کند.

¹ Cummings and kiesler

² Netz

³ study opportunities

⁴ Wildman

مروری بر ادبیات این حوزه نشان می‌دهد که پژوهش‌های انجام‌گرفته در این حوزه از انسجام خاصی برخوردار نیستند و در این زمینه اغلب پژوهش‌های داخلی و خارجی چندان معتبری وجود ندارد به عبارت دیگر در حوزه فرصت‌های مطالعاتی با نوعی فقر پژوهشی روبه‌رو است. با این حال به جز گزارش‌های اساتید استفاده‌کننده از این طرح، چند کار پژوهشی داخلی و خارجی وجود دارد که در زمینه فرصت‌های مطالعاتی در آموزش عالی به تحقیق و پژوهش پرداخته‌اند.

مقالات در زمینه عوامل مؤثر بر فرصت مطالعاتی هم در زمینه دانشجویان و هم اساتید محدود می‌باشد (مینه و همکاران، ۲۰۲۴). جوکار (۱۴۰۲) به آسیب‌شناسی فرصت مطالعاتی ارتباط با جامعه در رشته‌های علوم انسانی پرداخته است. ابهامات آیین‌نامه داخلی دانشگاه‌ها، عدم استقبال واحدهای عملیاتی از متقاضیان و پیوند میان تبدیل وضعیت و ارتقای اعضای هیئت‌علمی با فرصت مطالعاتی از جمله آسیب‌های ذاتی شناسایی شده می‌باشد. پورآنتشی (۱۴۰۲) با رویکرد کیفی و ۱۳ مصاحبه به تحلیل تجارب زیسته اعضای هیئت‌علمی کشاورزی از مأموریت مطالعاتی در جامعه و صنعت با شناسایی دستاوردها و چالش‌ها پرداخته است و بیان می‌کند که دستاوردهای قابل انتظار از مأموریت مطالعاتی اعضای هیئت‌علمی در جامعه و صنعت شامل چهار مقوله ارتقای علمی، آموزشی و پژوهشی؛ اعتمادسازی و گسترش همکاری آتی؛ ارتباطات، حمایت و شبکه‌سازی؛ و فردی-حرفه‌ای می‌باشد. همتی پور و همکاران (۱۴۰۲) به نقش فرصت مطالعاتی در شفاف‌سازی سازوکارهای مدیریت اداری و شبکه‌سازی ارتباطات میان دانشگاهی پزشکی با مصاحبه از ۱۴ نفر از اعضای هیات علمی دانشگاه های علوم پزشکی شهر تهران، پرداخته‌اند. نتایج آن‌ها نشان داد فرصت مطالعاتی در سه سازوکار «ظرفیت‌سازی قانونی»، «ظرفیت‌سازی ساختاری» و «ظرفیت‌سازی سیاست‌گذاری‌ها» مدیریت اداری شبکه سازی دانشگاه های علوم پزشکی را شکل می‌دهد. جوکار (۱۴۰۲) به آسیب‌شناسی فرصت مطالعاتی ارتباط با جامعه در رشته‌های علوم انسانی پرداخته است. نظرزاده زارع، محمدی و نورالهی (۱۴۰۲) به ارزیابی سیاست وزارت علوم در ایجاد فرصت مطالعاتی اجباری ارتباط با صنعت از منظر نهادی پرداخته‌اند. ایروانی و همکاران (۱۳۸۵) در تحقیقی به تحلیل عوامل اثرگذار بر بهبود فرصت‌های مطالعاتی اعضای هیئت‌علمی دانشگاه تهران پرداخته‌اند. صمدی (۱۳۸۵) اثرات علمی فرصت مطالعاتی بر اعضای هیئت‌علمی دانشگاه‌ها- نمونه موردی دانشگاه تهران را بررسی کرده است. طالبی (۱۳۸۱) یکی از عوامل مؤثر بر تولیدات علمی در هر کشوری ارتباط و همکاری با اعضای هیئت‌علمی خارجی و در کل فرصت‌های مطالعاتی است. شریف‌زاده و همکاران (۱۳۹۱) نیز به تحلیل اثرات علمی فرصت‌های مطالعاتی از نگاه اعضای هیئت علمی کشاورزی پرداخته‌اند. در این تحقیق سودمندی فرصت‌های مطالعاتی بین افراد و نهادها از دیدگاه اعضای هیئت‌علمی مورد بررسی قرار گرفته است. ایبیلی (۱۳۷۷) در یک تحقیق بررسی دیدگاه‌های اعضای هیئت‌علمی دانشگاه‌های تهران و شهید بهشتی درباره علل عدم تمایل آنان به فعالیت‌های پژوهشی و تحقیقاتی می‌پردازد و در این پژوهش عواملی چون ساختار اداری دست‌وپاگیر، عدم توجه به نتایج تحقیقات اساتید، مسائل مالی، فرهنگ حاکم بر جامعه، ناقص بودن آیین‌نامه ارتقا اعضای هیئت‌علمی از جمله عوامل تمایل اساتید به کارهای پژوهشی و داخلی است. همچنین مطالعات خارجی و پژوهش‌های انجام شده در خازج از کشور موفقیت در حوزه تحصیلی و برایندهای تحصیلی (واتلی^۱، ۲۰۲۲) و فهم و ادراک چندفرهنگی (هریس و همکاران، ۲۰۱۹) را پیامد فرصت‌های مطالعاتی می‌دانند.

بنابراین، همان‌طور که ذکر شده پژوهش‌های صورت گرفته درباره فرصت مطالعات بیشتر در زمینه بررسی اثرات این طرح، عوامل بهبوددهنده آن می‌باشد و پژوهش منسجمی درباره عوامل مؤثر بر میزان انگیزه اساتید از فرصت مطالعاتی تا به حال صورت نگرفته است و همین عامل پژوهشگر را بر آن داشت تا با یک روش تحقیق آمیخته به واکاوی و اولویت‌بندی این عوامل بپردازد. مطالعات صورت گرفته حاکی از این است که گذراندن فرصت مطالعاتی بخش از فرآیند توسعه حرفه‌ای اعضای هیئت‌علمی است که می‌تواند در قالب همکاری‌های علمی مورد توجه قرار گیرد و دستاوردها و پیامدهای مشخصی را برای اعضای هیئت علمی و دانشگاه و درکل، نظام علمی و دانشگاهی به همراه داشته باشد. به عبارت دیگر، دستاوردها و پیامدها فرصت مطالعاتی تنها به اعضای هیئت‌علمی و سطح فرد محدود نمی‌شود؛ بلکه پیامدهای مربوط می‌تواند ظرفیت کلیت مجموعه دانشگاهی را ارتقا بخشد.

¹ Whatley

لذا با توجه به مطالب فوق، در این پژوهش دو هدف دنبال می‌شود: (۱) شناسایی عوامل مؤثر در انگیزه اساتید دانشگاه از فرصت مطالعاتی و (۲) بررسی میزان اهمیت این عوامل در انگیزه اساتید از فرصت مطالعاتی؛ لذا بر مبنای اهداف ذکر شده، سؤالات زیر پایه و اساس این پژوهش را تشکیل می‌دهند:

(۱) عوامل مؤثر در انگیزه اساتید دانشگاه از فرصت مطالعاتی کدامند؟

(۲) میزان اهمیت این عوامل در انگیزه اساتید دانشگاه از فرصت مطالعاتی چقدر است؟

۲. روش

روش‌شناسی این پژوهش براساس شیوه‌ی آمیخته است. این راهبرد معمولاً در مورد پژوهش‌هایی صادق است که در آن هم داده‌های کیفی و هم داده‌های کمی گردآوری می‌شوند (دانایی‌فرد و کاظمی، ۱۳۹۱؛ دانایی‌فرد و صالحی، ۱۳۹۱) و در واقع رویه‌ای برای گردآوری، تحلیل و ترکیب داده‌های کمی و کیفی است که در یک پژوهش جهت درک بیشتر مسئله‌ی پژوهشی مورد استفاده می‌گیرد و زمانی استفاده از آن قابل توجه است که فهم بهتر مسئله‌ی پژوهش، ضرورت بهره‌گیری از داده‌های کمی و کیفی را ایجاب کند (دانایی‌فرد و همکاران، ۱۳۹۱). طرح پژوهشی آمیخته مورد استفاده در این پژوهش از نوع آمیخته اکتشافی می‌باشد. در این نوع پژوهش ابتدا داده‌های کیفی و سپس داده‌های کمی گردآوری و تحلیل می‌شوند؛ بنابراین، ابتدا پدیده موشکافی و سپس برای تعیین روابط داده‌های کیفی از داده‌های کمی استفاده می‌شود و در واقع داده‌های کیفی، داده‌های کمی را می‌سازند. زمانی یک پژوهش به صورت اکتشافی انجام می‌شود که در مورد پدیده‌ای که پژوهشگر با آن روبه‌رو است، اطلاعات زیادی وجود ندارد یا پژوهشگر اطلاعاتی در مورد این که چگونه مسائل مشابه یا موضوعات پژوهشی در گذشته حل شده‌اند، در اختیار ندارد. مزیت این طرح پژوهشی آن است که ابتدا پدیده‌ی مورد بررسی را به نحوی کامل موشکافی می‌کند، ابعاد و مؤلفه‌های تشکیل‌دهنده‌ی پدیده را به دست می‌آورد و از طرف دیگر عیب آن نیز حجم و زمان گردآوری زیاد آن است (دانایی‌فرد و همکاران، ۱۳۹۱).

با توجه به موارد ذکر شده در بالا، پژوهش حاضر شامل دو مرحله می‌باشد. در مرحله‌ی اول، با استفاده از مصاحبه‌های اکتشافی که از ابزارهای پژوهش کیفی محسوب می‌شود و همچنین مرور عمیق ادبیات و اسناد مرتبط، پژوهشگر به دنبال واکاوی عوامل مؤثر بر انگیزه اساتید از طرح فرصت مطالعاتی و احصای نتایج حاصل می‌باشد؛ لذا در این مرحله جامعه هدف اعضا هیئت‌علمی دانشگاه‌های تهران که دوره فرصت مطالعاتی را گذرانده باشند بودند که از طریق نمونه‌گیری گلوله‌برفی افراد انتخاب و تا رسیدن به حد اشباع نظری مصاحبه نیمه‌ساختارمند با ۱۶ عضو هیئت‌علمی انجام شد. در مرحله‌ی دوم، پس از احصای نتایج حاصل از مرحله‌ی اول و طبقه‌بندی آن‌ها، با استفاده از پرسشنامه خودساخته پژوهشگر به پیمایش و گردآوری داده‌های کمی برای تعمیم نتایج مرحله‌ی اول خواهد پرداخت. در واقع در مرحله‌ی دوم، پژوهشگر به دنبال تأیید یا رد عوامل احصا شده در مرحله‌ی نخست و نیز اولویت‌بندی این عوامل می‌باشد. در این مرحله نیز ۸۲ عضو هیئت‌علمی به صورت هدفمند و در دسترس انتخاب شدند. مراحل انجام این پژوهش در شکل ۱-۱ نشان داده شده است.

شکل ۱. مراحل انجام پژوهش

۳. یافته‌ها

در ادامه یافته‌های تحقیق براساس مراحل انجام تحقیق ارائه گردیده است.

مرحله اول: پژوهش کیفی

در این مرحله با استفاده از مصاحبه‌های اکتشافی که از ابزارهای پژوهش کیفی محسوب می‌شود و همچنین مرور عمیق ادبیات و اسناد مرتبط، پژوهشگر به واکاوی عوامل مؤثر بر انگیزه اساتید از طرح فرصت مطالعاتی و احصای نتایج حاصل پرداخت. در این مرحله از نرم‌افزار MAXQDA برای کدگذاری داده‌ها استفاده شد. جامعه آماری مرحله اول پژوهش شامل اساتید دانشگاه‌های شهر تهران می‌باشد. همچنین تعداد افراد مصاحبه‌شونده ۱۶ نفر هستند که از روش نمونه‌گیری گلوله‌برفی در انتخاب افراد استفاده شده است. در این مرحله مصاحبه‌ها تا رسیدن به حد اشباع نظری و تکرار کدهای احصا شده ادامه پیدا کرد. در این زمینه روایی محتوایی مصاحبه سنجیده شد. برای این منظور با ۳ نفر از اساتید درباره روایی محتوای سؤالات مصاحبه با سوالاتی چون آیا ابزار طراحی شده همه جوانب مهم و اصلی مفهوم مورد اندازه‌گیری را در بر دارد؟ آیا سازه‌های این ابزار، همان چیزی را که باید بررسی می‌کند؟ پرسیده و روایی تایید شد.

جدول ۱. عوامل استخراج شده برای انگیزه اساتید از فرصت مطالعاتی (چارچوب مفهوم)

مفهوم ابعاد	مؤلفه	سازوکار (کد)	
فردی	کسب تجربه از سفر	جذابیت تفریحی مقصد	
		آشنایی با پتانسیل دانشگاه مقصد	
	سیاحتی-علمی	آشنایی با فضاهای جدید و تجربه زندگی در محیط جدید	
		ارتباط با سایر دانشگاه‌های داخلی و خارجی	
			بهبود مهارت‌ها و توانایی‌های علمی
			تمایل به دستیابی به بالاترین اطلاعات علمی روز دنیا
			آشنایی با فرهنگ ملت‌های مختلف
			قوت بالای علمی دانشگاه‌ها و مراکز علمی مقصد
			جذابیت موضوعی پژوهش
			آشنایی و همکاری علمی با اساتید مهم و شناخته شده رشته تخصصی خود
			کسب تجربه برای تحول آموزش موارد درسی
			کسب تجربه برای تغییر در شیوه‌های تدریس
			کسب تجربه برای تغییر در سیستم آموزشی و پژوهشی گروه علمی
			گسترش دید علمی در حوزه و گرایش تخصصی خود
		تمایل به آشنایی با محیط‌های علمی جدید و راست آزمایی شنیده‌های خود	
وجود توانایی‌های فردی		توانایی فرد در تقویت و یادگیری زبان کشور مقصد	
		توانایی در اخذ پذیرش از دانشگاه مقصد	
حل مشکلات مالی-اقتصادی		پشتیبانی مالی مناسب در طول دوره فرصت مطالعاتی	
		تخصیص ارز دولتی به اساتید	
		افزایش حقوق در طول دوره فرصت با توجه به هزینه‌های کشور مقصد	
		پرداخت آسان هزینه‌ها	
وجود شرایط مناسب برای اعضای خانواده		تسهیل در نقل و انتقالات اداری خانواده	
		حل مشکلات فرزندان محصل اساتید	
		حل مشکلات مسکن رایگان یا ارزان قیمت جهت اسکان خانواده	

مدیریتی- سازمانی	اجزای تقویت و به کارگیری به صورت کاربردی	تشویق پژوهش‌های کاربردی
		استفاده و توجه به نتایج حاصل از مطالعات فرصت‌ها
		غیرسیاسی دیدن نتایج مطالعات
		شفافیت رابطه صنعت و دانشگاه برای به کارگیری نتایج مطالعات
		انگیزه و اعتقاد صنعت و بخش خدمات به مطالعات دانشگاه‌ها
	به کارگیری رویه‌های صحیح و منعطف	امکان تکرار استفاده از فرصت مطالعاتی در طول خدمت اساتید
		انعطاف‌پذیری در سقف زمان فرصت مطالعاتی
		در نظر گرفتن امتیاز پژوهشی در آیین‌نامه ارتقاء اساتید
	اصلاح فرایند اداری	کاهش مشکلات اخذ ویزا و کم‌شدن دوره لازم آن در سفارتخانه‌ها
		شفاف‌سازی فرایند درخواست و اطلاع‌رسانی درست و به موقع
		اصلاح آیین‌نامه و قوانین و مقررات دانشگاهی در ارتباط با فرصت مطالعاتی
		تسهیل ارتباط و اخذ فرصت با دانشگاه معتبر خارجی از طریق عقد تفاهم و همکاری بین دانشگاهی
		کاستن از سخت‌گیری در انجام و اجرای فرایند درخواست تا اعزام
	اخلاق محوری در توزیع فرصت‌ها	تکریم شایسته و ارج نهادن به افراد موفق دوره فرصت
		برداشتن موانع کلیشه‌ای سن، جنسیت، رشته، گروه سیاسی، قومیت، نژاد و تکرار دوره
		ضابطه‌مند نمودن معیارها و نحوه ارزیابی (تخصیص بر اساس شایستگی محوری)
		حذف تنگ‌نظری‌ها و حقد و حسدها در تصمیم‌گیری‌ها
		حذف عوامل سیاسی و ایدئولوژیک در کارها

همان‌طور که در جدول بالا نشان داده شده است بعد از انجام مصاحبه با نخبگان امر و مطالعه پیشینه پژوهش به طور کل ۴۲ کد احصاء گردید که آنها در سه ۸ مقوله یا مولفه اصلی و در نهایت در دو بعد دسته‌بندی گردیدند.

مرحله دوم: پژوهش کمی

پس از تحلیل یافته‌های مرحله‌ی کیفی، با استفاده از پرسش‌نامه‌ی محقق ساخته، پژوهشگر به جمع‌آوری داده‌های موردنیاز برای مرحله‌ی کمی مبادرت ورزید. جامعه آماری این مرحله از پژوهش نیز اساتید دانشگاه‌های شهر تهران بودند که به صورت هدفمند و در دسترس انتخاب شدند.

پایایی یکی از ویژگی‌های فنی ابزار اندازه‌گیری (پرسشنامه) است. مفهوم یاد شده با این امر سروکار دارد که ابزار اندازه‌گیری در شرایط یکسان تا چه اندازه نتایج یکسانی به دست می‌دهد. در این تحقیق جهت قابلیت اعتماد ابزار اندازه‌گیری که پرسشنامه می‌باشد از آلفای کرونباخ استفاده شده است. بدین صورت که پس از اصلاحات پرسشنامه اولیه و اعمال نظر و راهنمایی‌های اساتید محترم و صاحب‌نظران، پرسشنامه نهایی آماده و بعد از جمع‌آوری نمونه انتخابی (تعداد ۷ نفر) و با استفاده از نرم افزار *Spss 22*، آلفای کرونباخ برابر ۰/۷۹ به دست آمد که حاکی از قابلیت اعتماد بالای پرسشنامه دارد.

برای تجزیه و تحلیل داده‌های مرحله کمی علاوه بر تحلیل آمار توصیفی از آزمون میانگین یک جامعه^۱ برای تأیید یا رد عوامل احصاء شده استفاده گردید و همچنین از آزمون فریدمن^۲ برای اولویت‌بندی اهمیت این عوامل استفاده شده است.

¹ One-Sample T Test

² Friedman Test

جدول ۲. بررسی وضعیت جمعیت شناختی پاسخ دهندگان

شرح ویژگی‌ها	تعداد	درصد
جنسیت		
مرد	۶۴	۷۸
زن	۱۸	۲۲
تجربه کاری		
کمتر از ۵ سال	۲۶	۳۲
۵-۱۰ سال	۳۱	۳۸
۱۰-۲۰ سال	۱۷	۲۱
۲۰ سال و بالاتر	۸	۱۰
تحصیلات		
کارشناسی ارشد	۲۵	۳۰
دکتری	۵۷	۷۰

در بررسی عوامل مؤثر در انگیزه اساتید از فرصت مطالعاتی (آمار استنباطی) که با استفاده از آزمون میانگین یک جامعه انجام شده است و همان‌طور که اشاره شد، ما از این آزمون برای تأیید یا عدم تأیید عوامل مؤثر در انگیزه اساتید از فرصت مطالعاتی استفاده نمودیم تا به سؤال اول این پژوهش (عوامل مؤثر در انگیزه اساتید از فرصت مطالعاتی) پاسخ دهیم. در ادامه، ابتدا نتایج این آزمون برای مؤلفه‌های اصلی هشت‌گانه ارائه خواهد شد و پس از آن، نتایج آزمون میانگین یک جامعه برای کدهای اولیه تشکیل‌دهنده‌ی هر کد ثانویه (مؤلفه) خواهد آمد.

جدول ۳. نتایج آزمون میانگین یک جامعه برای مؤلفه‌های اصلی انگیزه اساتید از فرصت مطالعاتی (کدهای ثانویه)

ردیف	مؤلفه‌های اصلی انگیزه اساتید از فرصت مطالعاتی	آماره‌ی t	درجه‌ی آزادی	سطح معناداری	میانگین	اختلاف میانگین		فاصله‌ی اطمینان ۹۵٪
						حد پایین	حد بالا	
۱	حل مشکلات مالی - اقتصادی	۲۸/۰۹۸	۸۱	۰/۰۰۰	۴/۳۴۳۵	۱/۳۴۳۵۰	۱/۲۴۸۴	۱/۴۳۸۶
۲	اصلاح فرایند اداری	۲۴/۴۶۴	۸۱	۰/۰۰۰	۴/۲۴۰۶	۱/۲۴۰۵۸	۱/۱۳۹۷	۱/۳۴۱۵
۳	وجود شرایط مناسب برای اعضای خانواده	۲۳/۹۳۷	۸۱	۰/۰۰۰	۴/۲۳۸۵	۱/۲۳۸۴۸	۱/۱۳۵۵	۱/۳۴۱۴
۴	وجود توانایی‌ها و مهارت‌های فردی	۲۰/۱۹۱	۸۱	۰/۰۰۰	۴/۱۱۷۹	۱/۱۱۷۸۹	۱/۰۰۷۷	۱/۲۲۸۰
۵	تقویت و به‌کارگیری نتایج به‌صورت کاربردی	۱۶/۳۱۳	۸۱	۰/۰۰۰	۴/۱۱۰۰۶	۱/۱۱۰۰۶۱	۱/۹۶۶۴	۱/۲۳۴۸
۶	به‌کارگیری رویه‌های صحیح و منعطف	۱۸/۷۱۹	۸۱	۰/۰۰۰	۴/۱۱۴۳	۱/۱۱۴۳۳	۱/۹۹۵۹	۱/۲۳۴۸
۷	اخلاق محوری در توزیع فرصت‌ها،	۲۲/۷۹۸	۸۱	۰/۰۰۰	۴/۱۳۰۱	۱/۱۳۰۰۸	۱/۰۳۱۵	۱/۲۲۸۷
۸	کسب تجربه از سفر سیاحتی - علمی	۱۹/۰۲۵	۸۱	۰/۰۰۰	۳/۹۶۶۹	۱/۹۶۶۹۰	۱/۸۶۵۸	۱/۰۶۸۰

همان‌طور که در جدول نشان داده شده است، سطح معناداری همه‌ی عوامل اصلی انگیزه اساتید از فرصت مطالعاتی کمتر از ۰/۰۵ است، بنابراین میانگین آن‌ها با مقدار آزمون اختلاف معناداری دارد. از طرف دیگر، از آنجا که حدود پایین و بالای همه‌ی این عوامل اصلی مثبت است، میانگین همه‌ی آن‌ها بالاتر از مقدار آزمون می‌باشد و فرضیه‌ی صفر تأیید می‌شود؛ لذا می‌توان گفت، با اطمینان بالای ۹۵٪، همه مؤلفه‌های اصلی هشت‌گانه (تقویت و به‌کارگیری نتایج به‌صورت کاربردی، به‌کارگیری رویه‌های صحیح و منعطف، اصلاح فرایند اداری، اخلاق محوری در توزیع فرصت‌ها، کسب تجربه از سفر سیاحتی - علمی، حل مشکلات مالی - اقتصادی، وجود توانایی‌ها و مهارت‌های فردی، وجود شرایط مناسب برای اعضای خانواده) در انگیزه اساتید از فرصت مطالعاتی مؤثر است. در ادامه به تشریح اجزای هر یک از عوامل فوق پرداخته می‌شود.

همان‌طور که اشاره شد، ما از آزمون فریدمن برای اولویت‌بندی اهمیت عوامل مؤثر بر انگیزه اساتید دانشگاه از فرصت مطالعاتی در استفاده نمودیم تا به سؤال دوم (اولویت‌بندی اهمیت عوامل) این پژوهش پاسخ دهیم. نتایج آزمون فریدمن برای عوامل اصلی هشت‌گانه‌ی عوامل مؤثر بر انگیزه اساتید از فرصت مطالعاتی (کدهای ثانویه) برای دو فرض آماری در این قسمت مورد نظر است:

جدول ۴. نتایج آزمون فریدمن برای عوامل اصلی هشت‌گانه‌ی عوامل مؤثر بر انگیزه اساتید از فرصت مطالعاتی (کدهای ثانویه)

اولویت در اهمیت	رتبه میانگین	عوامل اصلی هشت‌گانه‌ی عوامل مؤثر بر انگیزه اساتید از فرصت مطالعاتی
۱	۵/۸۹	حل مشکلات مالی - اقتصادی
۲	۵/۲۵	اصلاح فرایند اداری
۳	۵/۲۱	اخلاق محوری در توزیع فرصت‌ها
۴	۵/۱۱	تقویت و به‌کارگیری نتایج به‌صورت کاربردی
۵	۴/۸۷	وجود شرایط مناسب برای اعضای خانواده
۶	۴/۳۶	کسب تجربه از سفر سیاحتی - علمی
۷	۴/۱۹	به‌کارگیری رویه‌های صحیح و منعطف
۸	۴/۱۳	وجود توانایی‌ها و مهارت‌های فردی

همان‌طور که در جدول نشان داده شده است، سطح معناداری آزمون فریدمن برای عوامل اصلی هشت‌گانه‌ی عوامل مؤثر بر انگیزه اساتید از فرصت مطالعاتی کمتر از ۰/۰۵ است، فرضیه‌ی یک در مورد آن‌ها تأیید می‌شود. پس می‌توان گفت: اولویت برای عوامل اصلی هشت‌گانه‌ی عوامل مؤثر بر انگیزه اساتید از فرصت مطالعاتی متفاوت است و اولویت‌های برای عوامل اصلی هشت‌گانه‌ی عوامل مؤثر بر انگیزه اساتید از فرصت مطالعاتی به ترتیب اهمیت عبارتند از: حل مشکلات مالی - اقتصادی، اصلاح فرایند اداری، اخلاق محوری در توزیع فرصت‌ها، تقویت و به‌کارگیری نتایج به‌صورت کاربردی، وجود شرایط مناسب برای اعضای خانواده، کسب تجربه از سفر سیاحتی - علمی، به‌کارگیری رویه‌های صحیح و منعطف، وجود توانایی‌ها و مهارت‌های فردی.

۴. بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف طراحی مدل عوامل مؤثر بر میزان انگیزه اساتید دانشگاه در استفاده از فرصت مطالعاتی صورت گرفته است. در این بخش، به تبیین یافته‌ها و نتایج حاصل از این پژوهش پرداخته شده است تا از یک طرف، درک بهتری از آن‌ها حاصل گردد و از طرف دیگر، امکان مقایسه‌ی یافته‌ها و نتایج آن با پژوهش‌های دیگر برای خوانندگان فراهم شود. اولین نکته‌ی شایان ذکر در مورد این پژوهش آن است که پژوهش حاضر، نخستین پژوهشی است که در ایران، در حوزه‌ی انگیزه اساتید از فرصت مطالعاتی به طور هدفمند به‌کارگیری عوامل مؤثر برای انگیزه اساتید از فرصت مطالعاتی پرداخته است. در عرصه‌ی بین‌الملل نیز در معدود پژوهش‌های صورت گرفته، به برخی عوامل و روش‌ها برای انگیزه اساتید اشاره شده است اما هیچ‌یک به دسته‌بندی این عوامل در قالب مؤلفه‌های اصلی و تعیین میزان اهمیت هر یک در انگیزه اساتید از فرصت مطالعاتی نپرداخته‌اند. در همین راستا در این مقاله از طریق مصاحبه نیمه‌ساختارمند با ۱۶ عضو هیئت‌علمی که از فرصت مطالعاتی استفاده نموده‌اند ۴۲ کد احصا شد که در ۸ مؤلفه اصلی دسته‌بندی گردید. سپس براساس نظر خبرگان، این مؤلفه‌ها اولویت‌بندی شد که به ترتیب شامل حل مشکلات مالی - اقتصادی، اصلاح فرایند اداری، اخلاق محوری در توزیع فرصت‌ها، تقویت و به‌کارگیری نتایج به‌صورت کاربردی، وجود شرایط مناسب برای اعضای خانواده، کسب تجربه از سفر سیاحتی - علمی، به‌کارگیری رویه‌های صحیح و منعطف، وجود توانایی‌ها و مهارت‌های فردی بود. مشکلات مالی - اقتصادی به دلیل تورم و کاهش ارزش پول ملی مانع اصلی در انگیزش اعضا هیئت‌علمی جهت استفاده از فرصت مطالعاتی است. همچنین بروکراسی و فرایند اداری زمان‌بر نیز در وهله دوم انگیزه اعضا هیئت‌علمی برای استفاده از این فرصت را کاهش داده است.

در تأیید عوامل عنوان شده توسط پارکر (۱۹۹۳)، در این پژوهش تمام شیوه‌های ذکر شده توسط محقق در باب انگیزه اساتید یعنی: بازاندیشی در مطالعات رشته تخصصی خود، بهبود و مهارت‌ها و توانایی‌های علمی خود مورد پذیرش قرار گرفتند. کوپر (۱۹۳۱) از کمک‌های مالی، بهبود شرایط اداری و مقررات سازمان‌ها و رفع تبعیض‌های مختلف و رعایت اخلاق حرفه‌ای در توزیع فرصت‌های مطالعاتی از عوامل انگیزه اساتید از فرصت‌های مطالعاتی نام می‌برد که همگی این عوامل در ذیل کدهای اولیه در پژوهش حاضر مورد پذیرش قرار گرفتند. در تأیید عوامل ذکر شده توسط شریف‌زاده و عبدالله زاده (۱۳۹۱) و ابیلی (۱۳۷۷) مبنی بر عوامل اداری دست و پاگیر، توجه به نتایج تحقیقات، عوامل مالی، توجه به شرایط خانوادگی، رفع تبعیض‌های مختلف و مناسب بودن و انعطاف طول زمان خدمت در این پژوهش همه این عوامل مورد تأیید قرار گرفتند. همچنین مطالعات خارجی و پژوهش‌های انجام شده در خازج از کشور موفقیت در حوزه تحصیلی و برایندهای تحصیلی (واتلی، ۲۰۲۲) و فهم و ادراک چندفرهنگی (هریس و همکاران، ۲۰۱۹) را پیامد فرصت‌های مطالعاتی می‌دانند.

با توجه به نتایج این تحقیق و برای تقویت استفاده از فرصت مطالعاتی توسط اساتید ایجاد صندوقی جداگانه جهت حمایت مفید و گسترده از اعضای هیئت‌علمی برای فرصت‌ها و سفرهای مداوم علمی می‌تواند مسئله مالی را کاهش دهد. همچنین الزام اعضای هیئت‌علمی در طول دوره خدمت جهت استفاده حداقل یک‌بار از این فرصت‌ها در داخل یا خارج، ایجاد و تقویت مرکزی برای انسجام و یکدست کردن قوانین و سیاست‌های فرصت مطالعاتی در وزارت علوم وزارت بهداشت، شناسایی دانشگاه‌های مقصد و مطالعه آن‌ها از جهت مفید بودن و سطح علمی آن‌ها و تهیه لیستی از دانشگاه‌های معتبر در زمینه فرصت مطالعاتی از طرف دانشگاه‌ها و گروه‌های علمی و فرستادن آن به وزارتخانه‌های مربوطه جهت بهره‌گیری بهتر از این طرح، قرارداد با بخش‌های خصوصی جهت حمایت ملی و معنوی از فرصت‌ها و استفاده قانونی از نتایج مطالعات اساتید، آموزش اساتید و توجیه کامل آن‌ها در زمینه‌های مختلف توسط دانشگاه یا مرکز خاص در وزارتخانه‌های مربوطه، استفاده از فناوری اطلاعات و ایجاد سیستمی برخط برای رصد فعالیت فرصت مطالعاتی، حذف موانع دست‌وپاگیر با تصویب قانون و آیین‌نامه‌های خاص به همه دانشگاه‌ها جهت تسریع در روند کار، تقویت مراکز اطلاعاتی و آماری و همچنین راه‌اندازی بانک‌های اطلاعاتی و آماری منسجم در هر زمینه فرصت‌های مطالعاتی هر رشته و الزام به رجوع به دانشگاه‌ها و مراکز علمی دیگر (بی‌طرف) برای بررسی فرصت قبل از اعزام می‌تواند پیشنهادات عملی در این زمینه باشد.

از آنجاکه این تحقیق دارای محدودیت‌های چون دسترسی مناسب به مدیران و اساتید دانشگاهی جهت مصاحبه، عدم تمایل اساتید به پاسخگویی به این مباحث به دلیل سرخوردگی از فرصت‌های مطالعاتی بود این پژوهش نتوانست دیدگاه‌ها و نظرات طیف متنوعی از این حوزه‌ها را در پژوهش بکار بگیرد؛ لذا با توجه به محدودیت‌های فوق، پیشنهادها برای پژوهش‌های آینده عبارتند از: با توجه به تفاوت نسبی در محیط، روش‌ها و ملزومات هر رشته تخصصی (مثلاً علوم انسانی با فنی مهندسی)، پژوهش‌های آینده می‌توانند به واکاوی عوامل مؤثر بر انگیزه اساتید در یک رشته خاص بپردازد. پژوهش‌های آینده می‌تواند به بررسی و بسط تأثیر هریک از این عوامل به طور جداگانه در انگیزه اساتید از فرصت مطالعاتی (مثلاً عامل مالی) بپردازد. پژوهش‌های آینده می‌تواند به تأثیر عوامل کلان و فرا کلانی چون خصوصی کردن دانشگاه‌ها، نوع دانشگاه‌های مقصد و مبدأ از لحاظ دولتی و خصوصی، ایدئولوژی‌ها و سیاست‌های دانشگاه‌های مقصد و مبدأ بر انگیزه اساتید از فرصت مطالعاتی بپردازد.

منابع

- ابیلی، خدایار. (۱۳۷۷). بررسی دیدگاههای اعضای هیأت علمی دانشگاههای تهران و شهید بهشتی درباره علل عدم تمایل آنان به فعالیتهای پژوهشی و تحقیقاتی. *مجله روان شناسی و علوم تربیتی*، ۱(۴).
- ایروانی، هوشنگ؛ فائزی پور، محمد مهدی؛ شریفزاده، ابوالقاسم؛ و دربان آستانه، علیرضا. (۱۴۰۱). تحلیل عوامل تأثیرگذار بر بهبود فرصتهای مطالعاتی اعضای هیئت علمی دانشگاه تهران، *فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی*، ۱۲(۳)، ۱-۱۶.
- آراسته، حمیدرضا. (۱۴۰۱). همکاریهای بین‌المللی آموزش عالی در ایران و چگونگی بهبود آن، *فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی*، ۱۲(۱)، ۹۹-۱۱۵.
- باقری، مصباح الهدی؛ نوروزی، خلیل؛ محمدی، مهدی؛ و آزادی احمدآبادی، جواد. (۱۳۹۶). کشف و اولویت‌بندی ابعاد و مؤلفه‌های مؤثر بر ساختار دانشگاه کارآفرین: پیشنهادی برای موفقیت در وظایف نسل سوم دانشگاه‌ها، *فصلنامه رشد فناوری*، ۵۲(۱۳)، ۸-۱۴.
- پورآنتشی، مهتاب. (۱۴۰۲). تحلیل تجارب زیسته اعضای هیئت علمی کشاورزی از مأموریت مطالعاتی در جامعه و صنعت، *علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران*، ۱۹(۲)، ۹۵-۱۰۸.
- جوکار، حامد. (۱۴۰۲). آسیب‌شناسی فرصت مطالعاتی ارتباط با جامعه در رشته‌های علوم انسانی؛ مطالعه موردی ارتباط اساتید علوم انسانی با اندیشکده‌ها، مدیریت و برنامه ریزی در نظام های آموزشی، ۱۱۶(۱)، ص ۲۱۳-۲۴۰.
- دانایی فرد، حسن؛ الوانی، مهدی؛ و آذر، عادل. (۱۳۹۱). روش‌شناسی پژوهش کمی در مدیریت: رویکردی جامع، انتشارات صفار-اشراقی، چاپ ششم.
- شریف زاده، ابوالقاسم؛ عبدالله زاده، غلام حسین؛ ایروانی، هوشنگ؛ محمدزاده، سعید؛ و شریفی، مهنوش. (۱۳۸۷). تحلیل دستاوردهای مورد انتظار از فرصت مطالعاتی اعضای هیأت علمی کشاورزی، *کشاورزی*، ۱۰(۲)، ۶۹-۸۲.
- شریف‌زاده، ابوالقاسم؛ و عبدالله‌زاده، غلامحسین. (۱۳۹۱). تحلیل اثرات علمی فرصت‌های مطالعاتی از نگاه اعضای هیات علمی کشاورزی، *سیاست علم و فناوری*، ۵(۲)، ۳۷-۴۸.
- صادق ویشکائی، مانی؛ اسمعیلی گیوی، محمدرضا؛ و ناخدا، مریم. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر تحرک علمی بین‌المللی اعضای هیئت علمی دانشگاه تهران بر عملکرد پژوهشی و همکاری‌های علمی آنها، *پژوهش نامه علم سنجی*، ۴(۱)، ۳۷-۵۸.
- صمدی، علی. (۱۳۸۵). بررسی اثرات علمی فرصت مطالعاتی بر اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها- نمونه موردی دانشگاه تهران، پایان‌نامه در دانشگاه تربیت مدرس تهران.
- طالبی، محمد. (۱۳۸۱). بررسی عوامل مؤثر در تولید و چاپ مقالات علمی در مجلات خارجی معتبر، *رهیافت*، (۲۷).
- قلی فر، احسان؛ حجازی، سید یوسف؛ حسینی، سید محمود؛ و رضایی عبدالمطلب. (۱۳۹۰). تحلیل عاملی تأییدی مؤلفه‌های لازم برای ارتقای توانمندی اعضای هیئت علمی دانشکده‌های کشاورزی ایران، *فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی*، ۱۷(۲)، ۳۷-۵۸.
- کرسول، جان دبلیو. (۱۳۹۱). پویای کیفیت و طرح پژوهش؛ انتخاب از میان پنج رویکرد (روایت‌پژوهی، پدیدارشناسی، نظریه‌ی داده بنیاد، قوم‌نگاری و مطالعه‌ی موردی)، (ترجمه‌ی حسن دانایی فرد و حسین کاظمی)، انتشارات صفار-اشراقی، چاپ اول.
- کرسول، جان دبلیو. (۱۳۹۱). طرح پژوهش (رویکردهای کمی، کیفی و شیوه‌ی ترکیبی)، (ترجمه‌ی حسن دانایی فرد و علی صالحی)، مؤسسه‌ی کتاب مهربان نشر، چاپ اول.
- نظرزاده زارع، محسن؛ محمدی، شیرکوه؛ و نوراللهی، سعید. (۱۴۰۲). ارزیابی سیاست وزارت علوم در ایجاد فرصت مطالعاتی اجباری ارتباط با صنعت از منظر نهادی، مدیریت و برنامه ریزی در نظام های آموزشی، ۱۶(۲)، ۱۶۱-۱۸۰.
- همتی پور، ام البنین؛ طاهری، مرتضی؛ کوهپایه زاده، جلیل؛ غیائی ندوشن، سعید؛ و یادگارزاده، غلامرضا. (۱۴۰۲). نقش فرصت مطالعاتی در شفاف‌سازی سازوکارهای مدیریت اداری و شبکه‌سازی ارتباطات میان دانشگاهی پزشکی، *آموزش علوم دریایی*، ۱۰(۳)، ۱۸-۴۲.
- Cooper, L. B. (1931). Sabbatical leave for college teachers. (Dissertation, University of Cincinnati, 1931.) Cincinnati, Ohio.

- Cummings, H.N. and Kiesler, S., (2007). Coordination costs and project outcomes in multiuniversity collaborations”, *Research Policy*, 36(10), 1620-1634.
- Frenken, K., Holzl, W. and de Vor, F., (2005). “The citation impact of research collaboration: the case of European biotechnology and applied microbiology (1988-2002)”, *Journal of Engineering Technology Management*, 22(1-2), pp. 9-30.
- Harris, V. W., Kumaran, M., Harris, H. J., Moen, D., & Visconti, B. (2019). Assessing multicultural competence (knowledge and awareness) in study abroad experiences. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 49(3), 430 -452.
- Katz, J.S. and Martin, B.R. (1997). What is research collaboration? *Research Policy*, 26(1), 1-18.
- Minh, N. N., & Tien, N. H. (2024). Factors affecting the opportunities to study abroad of students of the faculty of Business Administration of Ho Chi Minh City University of Food Industry. “. *international journal of multidisciplinary research and growth evaluation*, 5(1), 550-555.
- Narin, F., Stevens, K. and Whitlow, E.S. (1991). Scientific cooperation in Europe and the citation of multi-nationally authored papers”, *Scientometrics*, 21(3), pp. 313-323.
- Netz, N. (2021). Who benefits most from studying abroad? A conceptual and empirical overview. *Higher Education*, 82(6), 1049 -1069.
- Parker, M. E. (1994). Sabbatical leaves in dental education. *Doctor of Philosophy*.
- Whatley, M. (2022). A Quasi -Experimental Approach to Understanding Study Abroad’s Impact on Academic Success Among Community College Students. *The Journal of Higher Education*, 1-28.
- Wildman, K. L. (2012). Staff sabbaticals: an examination of sabbatical purposes and benefits for higher education administrators. thesis for the Doctor of Philosophy degree in Educational Policy and Leadership Studies (Higher Education and Student Affairs) in the Graduate College of the University of Iowa.

Designing a Model of Factors Affecting the Motivation of University Professors in Using Study Opportunities

Abolfazl Haji Gholam Seryazdi¹, Ali Haji Gholam Seryazdi^{2*}, Behrouz Rezaei Manesh³, Davoud Hosseinpour³

1. Master, Public Administration, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran
 2. Assistant Professor, Management Department, Imam Javad Institute of Higher Education, Yazd, Iran
 3. Associate Professor, Department of Public Administration, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran
- E-mail: A.saryazdi@iju.ir

Abstract

Study opportunities are one of the methods of empowering faculty members, which are affected by various factors. Accordingly, the purpose of this study is to identify and determine the importance of factors affecting university professors' motivation for study opportunities. In this research mixed method was used. In the first step, using a snowball sampling technique, obtaining factors from interview and reviewing the literature, we were creating a measure, forty-two factors influencing on faculty willingness to support sabbatical leave recognized, and finally they are categorized into eight elements—personal and managerial-organization aspects. In the second stage, by using a purposefully sampling method and also convenient sampling technique, the measure was subject to expertise judgment, the mean test was used to identify whether this factors do have an important impact or not, and eventually Friedman's test was applied for ranking the influencing factors on faculties enthusiasm to support sabbatical leave. The obtained results show that those factors influence on faculties willingness to support sabbatical leave according to their importance as fallowing: Solving economical and financial issues, reforming the administrative process, distributing and allocating the opportunities in an ethical manner, energizing and applying the outcome in an applied way, providing favorable condition for family members, obtaining useful experiences from scientific leave, using flexible and correct procedures and personal abilities and skills. This study showed that to increase the Sabbatical Leave University Professors' Tendency, it is necessary to improve organizational factors such as financial problems and the complexity of the administrative process along with individual factors such as individual abilities.

Keywords: Sabbatical leave, Willingness of faculties, Individual training, University